

CZĘŚĆ I.
PRAWO SPÓŁEK HANDLOWYCH

PYTANIE 1. Proszę omówić cechy charakterystyczne osobowych spółek handlowych.

W obecnym stanie prawnym utrzymano zasadniczy, ustawowy podział na dwie grupy spółek handlowych: **osobowe** oraz **kapitałowe**. Jednakże, cechy szczególne obu kategorii spółek nie zostały doń przypisane „na stałe”, albowiem dokonując charakterystyki poszczególnych elementów spółek osobowych, z łatwością dostrzec można, że spotykane są one również w przypadku spółek kapitałowych – i odwrotnie. Dlatego też, mając na uwadze powyższy podział, warto pamiętać, że w rzeczywistości, jak trafnie to ujął *A.W. Wiśniewski*, jedne spółki są „bardziej osobowe”, a inne „bardziej kapitałowe”¹.

Osobowe spółki handlowe zostały wymienione *numerus clausus* w art. 4 § 1 pkt 2 KSH, gdzie niejako w ramach definicji zakresowej wskazano następujące spółki:

- 1) jawną;
- 2) partnerską;
- 3) komandytową;
- 4) komandytowo-akcyjną.

Powyższe podmioty łączy **szereg cech wspólnych**, które na gruncie ustawy podlegają jednak szczegółowym modyfikacjom, o czym mowa w dalszych częściach niniejszej publikacji. W pierwszej kolejności wskazania wymaga, że celem wszystkich handlowych spółek osobowych jest **prowadzenie przedsiębiorstwa**. Spółki osobowe z natury opierają się o **więzi łączące wspólników oraz ich osobiste zaangażowanie** w działalność danej spółki. Spółki osobowe **nie posiadają osobowości prawnej**, są jednakże tzw. „ułamnymi osobami prawnymi”, w rozumieniu art. 33¹ KC, a zatem **mają zdolność prawną**, co też w istotny sposób odróżnia je od spółki cywilnej, również opartej o substrat osobowy. Wymiarem podmiotowości prawnej prezentowanych spółek jest posiadana **zdolność do czynności prawnych**, a także **zdolność sądowa**. Tym samym handlowe spółki osobowe mogą we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania, a także pozywać i być pozywane. Są one ponadto **wyodrębnione organizacyjnie oraz majątkowo**, chociaż – **co do zasady – nie działają przy pomocy organów**, co wynika z ich „osobowego” charakteru.

Niezwykle istotną konsekwencją powyższych rozważań dotyczących braku osobowości prawnej po stronie omawianej kategorii podmiotów jest przede wszystkim restrykcyjne uregulowanie dotyczące **solidarnej odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki**. Oznacza to *in brevi*, że wspólnicy spółki osobowej odpowiadają za jej zobowiązania **całym swoim majątkiem bez ograniczeń, wraz z tą spółką oraz jej pozostałymi wspólnikami**, choć przepisy KSH przewidują w tym względzie istotne odstępstwa, które zostały przybliżone przy omawianiu spółek:

¹ *A.W. Wiśniewski*, Prawo o spółkach, t. I, Warszawa 1993, s. 25.

partnerskiej, komandytowej oraz komandytowo-akcyjnej. Dodatkowo, jeżeli ustawa nie stanowi odmiennie, odpowiedzialność wspólników realizowana jest w oparciu o **zasadę subsydiarności**, co z kolei oznacza, że odpowiedzialność wspólnika za zobowiązania spółki istnieje co prawda od chwili powstania danego zobowiązania spółki, jednakże realizuje się ona dopiero w momencie zaistnienia przesłanki bezskuteczności egzekucji z majątku tej spółki¹.

Wszystkie osobowe spółki handlowe łączy również wykonywanie działalności pod firmą, a także posiadanie zdolności upadłościowej.

PYTANIE 2. Proszę omówić pojęcie firmy w odniesieniu do osobowych spółek handlowych.

Jak stanowi **art. 8 § 2 KSH**:

Spółka osobowa prowadzi przedsiębiorstwo pod własną firmą.

Ponieważ celem tych spółek jest prowadzenie przedsiębiorstwa, przepis powyższy zasadnym jest analizować nierozzerwalnie z treścią **art. 43² KC**, zgodnie z którym:

Przedsiębiorca działa pod firmą.

Firmę ujawnia się we właściwym rejestrze, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Normatywne rozumienie pojęcia firma znacząco różni się od potocznego rozumienia i używania tego terminu, z czym można się spotykać nie tylko w mowie powszechniej, ale również w tekstach uznanych publicystów z dziedziny nauk prawnych czy ekonomicznych. W języku polskim słowo „firma” jest bowiem od lat używane zamiennie ze słowem „przedsiębiorstwo”, zatem zwroty takie jak „firma istnieje od 1990 r.” czy nawet „firma prawnicza”, którego to zwrotu używają adwokaci czy radcowie prawni, na stałe wpisały się w kanon sformułowań używanych w obrocie gospodarczym. Charakteryzując jednak pojęcie firmy, w odniesieniu do osobowych spółek handlowych, należy rozumieć przez to **nazwę, pod którą działa przedsiębiorca**². Jest to zatem **oznaczenie indywidualizujące i wskazujące na przedsiębiorcę**, pod którym prowadzi on swą działalność gospodarczą lub zawodową i występuje w obrocie, a nie oznaczenie przedsiębiorstwa³.

T. Szczurowski wskazuje, że firma może się składać z trzech elementów⁴:

- 1) **korpusu**, czyli rdzenia, który pełni funkcję indywidualizującą przedsiębiorcę, np. „MAXIPOL”;

¹ Komentarz do art. 31 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks spółek handlowych, Legalis.

² Komentarz do art. 8 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks..., *op. cit.*

³ Komentarz do art. 43² KC, [w:] *S. Soltysiński i in.*, Kodeks spółek handlowych. Tom V. Pozakodeksowe prawo handlowe. Komentarz, Legalis.

⁴ Komentarz do art. 8 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks..., *op. cit.*

- 2) **dodatku obligatoryjnego**, określającego formę organizacyjnoprawną przedsiębiorcy, czyli odnośnie do omawianego zagadnienia: „spółka jawna”, „spółka partnerska”, „spółka komandytowa”, „spółka komandytowo-akcyjna” (lub dozwolone skróty);
- 3) **dodatku fakultatywnego**, jak np. określenie siedziby.

Zauważyć należy, że w określonych sytuacjach, które mogą zaistnieć w stosunku do każdej ze spółek osobowych, firma spółki może zostać rozbudowana o takie dodatki jak „w likwidacji”, „w upadłości likwidacyjnej” czy „w upadłości układowej”¹.

Przepisy KC ustanowiły **szereg zasad dotyczących oznaczania przedsiębiorcy firmą**, a mianowicie²:

- 1) **wylącznieści** – firma przedsiębiorcy musi odróżniać się od firm innych przedsiębiorców prowadzących działalność na tym samym rynku;
- 2) **prawdziwości** – firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu jego działalności, miejsca działalności czy źródeł zaopatrzenia;
- 3) **jawności** – firma i jej każdorazowa zmiana podlega ujawnieniu w odpowiednim rejestrze;
- 4) **niezbywalności** – firma nie może być zbyta ani samodzielnie, ani wraz z przedsiębiorstwem;
- 5) **ciągłości** – przedsiębiorca może w przypadkach określonych przez **art. 43⁸ KC** działać pod niezmienioną firmą, a zatem:

§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za wyrażoną na piśmie jego zgodą, a w razie jego śmierci – za zgodą jego małżonka i dzieci.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio w wypadku kontynuowania działalności gospodarczej osoby fizycznej przez inną osobę fizyczną będącą jej następcą prawnym.

§ 3. Kto nabywa przedsiębiorstwo, może je nadal prowadzić pod dotychczasową nazwą. Powinien jednak umieścić dodatek wskazujący firmę lub nazwisko nabywcy, chyba że strony postanowiły inaczej.

Każda z osobowych spółek handlowych, które zostały wymienione w treści odpowiedzi na pytanie poprzedzające, działa pod „**własną firmą**”, która jest tworzona i używana z poszanowaniem określonych wyżej ogólnych zasad oraz z uwzględnieniem przepisów KSH odnoszących się wprost do pojęcia firmy każdej z tych spółek:

¹ Komentarz do art. 8 KSH, [w:] Z. Jara, Kodeks..., *op. cit.*

² *Ibidem.*

1) **spółka jawna:**

zgodnie z **art. 24 KSH:**

*Firma spółki jawnej powinna zawierać **nazwiska lub firmy (nazwy) wszystkich współników albo nazwisko albo firmę (nazwę) jednego albo kilku współników** oraz dodatkowe oznaczenie „spółka jawna”.*

Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „sp. j.”.

2) **spółka partnerska:**

zgodnie z **art. 90 KSH:**

*Firma spółki partnerskiej powinna zawierać nazwisko **co najmniej jednego partnera**, dodatkowe oznaczenie „i partner” bądź „i partnerzy” albo „spółka partnerska” oraz określenie wolnego zawodu wykonywanego w spółce.*

Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „sp.p.”.

Firmy z oznaczeniem „i partner” bądź „i partnerzy” albo „spółka partnerska” oraz skrótu „sp.p.” może używać tylko spółka partnerska.

3) **spółka komandytowa:**

zgodnie z **art. 104 KSH:**

*Firma spółki komandytowej powinna zawierać **nazwisko jednego lub kilku komplementariuszy** oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowa”.*

Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „sp.k.”.

***Jeżeli komplementariuszem jest osoba prawna, firma spółki komandytowej powinna zawierać pełne brzmienie firmy (nazwy) tej osoby prawnej z dodatkowym oznaczeniem „spółka komandytowa”.** Nie wyklucza to zamieszczenia nazwiska komplementariusza, który jest osobą fizyczną.*

***Nazwisko komandytariusza nie może być zamieszczane w firmie spółki.** W przypadku zamieszczenia nazwiska lub firmy (nazwy) komandytariusza w firmie spółki, komandytariusz ten odpowiada wobec osób trzecich tak jak komplementariusz.*

4) **spółka komandytowo-akcyjna:**

zgodnie z **art. 127 KSH:**

Firma spółki komandytowo-akcyjnej powinna zawierać nazwiska jednego lub kilku komplementariuszy oraz dodatkowe oznaczenie „spółka komandytowo-akcyjna”.

Dopuszczalne jest używanie w obrocie skrótu „S.K.A.”.

Jeżeli komplementariuszem jest osoba prawna, firma spółki komandytowo-akcyjnej powinna zawierać pełne brzmienie firmy (nazwy) tej osoby prawnej z dodatkowym oznaczeniem „spółka komandytowo-akcyjna”. Nie wyklucza to zamieszczenia nazwiska komplementariusza, który jest osobą fizyczną.

Nazwisko albo firma (nazwa) akcjonariusza nie może być zamieszczane w firmie spółki. W przypadku zamieszczenia nazwiska albo firmy (nazwy) akcjonariusza w firmie spółki akcjonariusz ten odpowiada wobec osób trzecich tak jak komplementariusz.

Pisma i zamówienia handlowe składane przez spółkę komandytowo-akcyjną w formie papierowej i elektronicznej, a także informacje na stronach internetowych spółki powinny zawierać:

- 1) *firmę spółki, jej siedzibę i adres;*
- 2) *oznaczenie sądu rejestrowego, w którym przechowywana jest dokumentacja spółki oraz numer pod którym spółka jest wpisana do rejestru;*
- 3) *numer identyfikacji podatkowej (NIP);*
- 4) *wysokość kapitału zakładowego i kapitału wpłaconego.*

PYTANIE 3. Proszę omówić cechy spółki jawnej, formę, treść oraz *essentialia negotii* umowy spółki jawnej.

Spółka jawna jest **handlową spółką osobową**, prowadzącą przedsiębiorstwo pod własną firmą, ustanawianą i używaną na zasadach wskazanych w pytaniu poprzedzającym, która jednocześnie nie jest inną spółką handlową. Tym samym ustawodawca wprowadził tutaj domniemanie, zgodnie z którym, jeżeli handlowa spółka osobowa nie spełnia wymogów zastrzeżonych dla spółki partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, niejako „z automatu” należy uznać ją za spółkę jawną, która stanowi **wzorzec normatywny dla innych spółek osobowych**¹.

Jak wskazano w rozważaniach dotyczących ogólnych zagadnień osobowych spółek handlowych, spółka jawna **nie jest osobą prawną**, lecz tzw. ułomną osobą prawną. Spółka jawna jest przedsiębiorcą, który we własnym imieniu nabywa prawa, zaciąga zobowiązania, posiada także zdolność sądową. Jest wyodrębniona organizacyjnie i majątkowo, a zatem za swoje zobowiązania odpowiada w pierwszej kolejności własnym majątkiem. Ponadto na tle jednego z wyroków NSA warto zwrócić uwagę na kwestię podmiotowości prawnej **oddziału** utworzonego przez spółkę jawną: „Zgodnie z art. 8 § 1 KSH, spółka jawna może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana. Zdolności takiej nie posiada natomiast utworzony przez tę spółkę zakład (oddział). Zaciąganie zobowiązań odbywa się bezpośrednio na rachunek spółki. Spółka jawna posiada podmiotowość prawnopodatkową w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054). Przymiotu takiego nie ma natomiast zakład, czy też oddział takiej Spółki (Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej), w obrocie gospodarczym nie występuje bowiem samodzielnie. Podejmując działania, zakład – jako jednostka organizacyjna – korzysta z podmiotowości spółki. Działania te są prowadzone na ryzyko i odpowiedzialność spółki jawnej, a w konsekwencji na odpowiedzialność wspólników tej spółki. Dla kontrahentów stroną tych czynności będzie spółka. Wspólnicy też będą podejmować działania w imieniu i na rzecz spółki jawnej. Zatem wydzielenie organizacyjne zakładu i wpisanie do Księgi Rejestrowej Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej nie oznacza jeszcze, że taki podmiot staje się samodzielnym i niezależnym od spółki jawnej przedsiębiorcą a tym samym odrębnym od spółki podatnikiem podatku od towarów i usług. Wniosek taki jedno-

¹ A. Kidyba, *Handlowe spółki osobowe*, t. I, Warszawa 2006, s. 20 i 23.

znacznie wynika z art. 22 KSH, zważywszy, że to spółka prowadzi pod własną firmą przedsiębiorstwo, a nie prowadzi go jej zakład¹.

Ponadto spółkę jawną charakteryzuje w szczególności:

- 1) oparcie funkcjonowania spółki o zasadę **wzajemnego zaufania**;
- 2) subsydiarna, nieograniczona i osobista **odpowiedzialność wspólników** za zobowiązania tej spółki;
- 3) prawo i obowiązek każdego ze wspólników do **prowadzenia spraw spółki** i jej **reprezentacji**, o ile umowa spółki nie stanowi inaczej;
- 4) **brak organów**, co jest przejawem osobowego charakteru spółki;
- 5) **brak możliwości istnienia jednoosobowej spółki jawnej**.

Podstawowym sposobem prowadzącym do powstania omawianej spółki jest zawarcie **umowy spółki jawnej**, która w myśl art. 23 KSH wymaga *ad solemnitatem* formy pisemnej. Zgodnie z jednym z aktualnych postanowień SN: „W razie zawarcia umowy spółki jawnej w zwykłej formie pisemnej, w której wspólnik zobowiązał się do wniesienia tytułem wkładu własności nieruchomości, konieczne jest zawarcie – po zarejestrowaniu spółki – odrębnej umowy w formie aktu notarialnego przenoszącej własność tej nieruchomości na rzecz spółki²”.

Od 15.1.2015 r., na skutek wzbogacenia przepisów KSH o art. 23¹, umowa spółki jawnej może być zawarta również przy **wykorzystaniu wzorca umowy**, co wymaga wypełnienia formularza umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia umowy **kwalifikowanym podpisem elektronicznym** albo podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP. Taka umowa spółki jest uważana za zawartą **po wprowadzeniu jej do systemu teleinformatycznego**.

Odnosząc się do *essentialia negotii* umowy spółki jawnej, w ślad za rozważaniami *B. Borowego* wskazać należy, że zostały one wymienione niejednolicie, albowiem zawierają się w treści art. 3, art. 22 § 1 oraz art. 25 KSH. **Katalog przedmiotowo istotnych składników tej umowy stanowią zatem³:**

- 1) **zobowiązanie wspólników do dążenia do osiągnięcia wspólnego celu** – jak wynika z części uzasadnienia jednego z wyroków SN: „(...) **chodzi tu zresztą nie tylko o cel gospodarczy, ale również społeczny**, zaś podstawową cechą każdej spółki jest idea współdziałania wspólników (akcjonariuszy). Wspólnicy spółki z o.o. powinni dążyć do osiągnięcia wspólnego celu w całym okresie jej istnienia. Konsekwentnie więc sytuacja, gdy osiągnięcie celu spółki stało się niemożliwe, została w ustawie wskazana jako podstawowa »ważna przyczyna« rozwiązania spółki przez sąd (art. 271 pkt 1 KSH)⁴;
- 2) **określenie firmy, pod którą spółka jawna będzie prowadzić przedsiębiorstwo**, co zostało omówione w pytaniu poprzedzającym;

¹ Wyr. NSA z 30.1.2013 r., I FSK 333/12, Legalis.

² Post. SN z 14.1.2015 r., II CSK 85/14, Legalis.

³ Komentarz do art. 25 KSH, [w:] *Z. Jara, Kodeks..., op. cit.*

⁴ Wyr. SN z 10.4.2008 r., IV CSK 20/08, Legalis.

- 3) **określenie siedziby spółki**, którą jest miejscowość położona w granicach Rzeczypospolitej Polskiej i określona w umowie spółki. Dominuje pogląd, że siedzibą spółki powinna być miejscowość, w której zlokalizowane będzie jej przedsiębiorstwo, lub gdzie przejawiać się będzie największa aktywność wspólników¹;
- 4) **określenie wkładów wnoszonych przez każdego wspólnika i ich wartość**;
- 5) **określenie przedmiotu działalności spółki**, który na potrzeby zgłoszenia spółki do KRS oznacza się zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności²;
- 6) **określenie czasu trwania spółki, jeżeli jest oznaczony** – nie jest możliwe domniemanie zawarcia umowy spółki jawnej na czas oznaczony, zatem wspólnicy muszą uregulować tę kwestię wprost w umowie.

Ponadto, jak wskazał *S. Soltysiński*, niezależnie od konieczności zawarcia w umowie spółki jawnej opisanych powyżej *essentialia negotii*, z uwagi na potrzebę rejestracji spółki jawnej, **prawidłowo przygotowana umowa powinna także wskazywać na nazwiska i imiona osób uprawnionych do reprezentowania spółki, sposób reprezentacji, sposób podziału zysków i strat oraz normować istotne dla wspólników stosunki wewnętrzne między wspólnikami oraz między wspólnikami a spółką**. Umowa spółki jawnej może regulować też m.in. sposób dokonywania zmian umowy, przenoszenie ogółu praw i obowiązków wspólnika, reprezentację spółki, sposób prowadzenia spraw spółki, oznaczanie udziałów wspólników w zyskach i stratach spółki, zakazy konkurencji i tryb udzielania zezwoleń w tym przedmiocie, partycypację wspólników w podziale wspólnego majątku w razie wystąpienia wspólnika, przyczyny rozwiązania spółki oraz skutki śmierci wspólnika³.

Spółka jawna powstaje z chwilą dokonania jej wpisu do KRS.

PYTANIE 4. Kto może zostać wspólnikiem spółki jawnej? Proszę wymienić podstawowe prawa i obowiązki wynikające ze stosunku członkostwa w spółce jawnej.

Katalog podmiotów, które mogą uzyskać status członka spółki jawnej jest niezwykle obszerny. Wspólnikami tej formy prawnej zostają najczęściej **osoby fizyczne** (w tym małżonkowie)⁴, lecz mogą nimi zostać również **osoby prawne** oraz tzw. **ułamne osoby prawne**. Co ciekawe, wspólnikiem spółki jawnej (zarówno założycielem, jak i przystępującym) może być także osoba fizyczna o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub pozbawiona zdolności do czynności prawnych. W takim przypadku, osoby te będą działać w spółce jawnej poprzez swoich

¹ Komentarz do art. 25 KSH, [w:] *J.A. Strzepka*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis.

² Komentarz do art. 25 KSH, [w:] *S. Soltysiński i in.* Kodeks spółek handlowych. Tom I. Komentarz do art. 1–150 KSH, Legalis.

³ *Ibidem*.

⁴ *Z. Policzkiwicz*, Dopuszczalność spółki cywilnej między małżonkami, [w:] *S. Soltysiński i in.*, Problemy kodyfikacji prawa cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Zbigniewa Radwańskiego, Poznań 1990, s. 529–531, [za:] Komentarz do art. 22 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks..., *op. cit.*

ustawowych przedstawicieli, co z kolei może wiązać się z koniecznością uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego¹. Ze względu na brak podmiotowości prawnej, **wspólnikiem spółki jawnej nie może być spółka cywilna**, jednakże wspólnikami jej mogą zostać wspólnicy spółki cywilnej².

Dodatkowo wspomnieć trzeba o możliwości partycypowania w składzie osobowym spółki jawnej osób zagranicznych, o których mowa w przepisach ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, z jednoczesnym wskazaniem, że niektóre z osób zagranicznych, co do zasady, mogą wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w formie spółek kapitałowych, spółki komandytowej i komandytowo-akcyjnej³.

Ze stosunku członkostwa w spółce jawnej wynikają określone **prawa i obowiązki, członków**, które, wedle przyjętego schematu, można przyporządkować do **dwóch kategorii**:

1) **prawa i obowiązki korporacyjne:**

- a) prawo reprezentowania spółki,
- b) prawo i obowiązek prowadzenia jej spółki,
- c) prawo do zasięgnięcia informacji,
- d) prawo do wypowiedzenia umowy spółki,
- e) prawo wystąpienia z żądaniem rozwiązania spółki,
- f) obowiązek lojalności względem spółki i jej wspólników;

2) **prawa i obowiązki majątkowe:**

- a) obowiązek wniesienia wkładów,
- b) obowiązek ponoszenia osobistej, nieograniczonej odpowiedzialności za zobowiązania spółki jawnej wraz z tą spółką oraz innymi wspólnikami, przy czym odpowiedzialność ta ma charakter subsydiarny, o czym mowa w dalszej części,
- c) prawo do równego udziału w zyskach i stratach w tym samym stosunku bez względu na rodzaj i wartość wkładu,
- d) prawo do żądania przez wspólnika corocznego wypłacenia odsetek w wysokości 5% od swojego udziału kapitałowego, nawet gdy spółka poniosła stratę.

Zaznaczyć jednak trzeba, że niektóre spośród wymienionych powyżej praw i obowiązków mogą występować w zmodyfikowanej postaci, a nawet zostać całkowicie wyłączone, w szczególności na mocy postanowień umowy spółki jawnej. Na przykład, możliwe jest częściowe ograniczenie lub nawet wyłączenie prawa

¹ S. Ciarkowski, Spółka jawna: powstanie, zarządzanie, przekształcanie. Komentarz, przykłady, wzory, Gdańsk 2007, s. 17, [za:] Komentarz do art. 22 KSH, [w:] Z. Jara, Kodeks..., *op. cit.*

² Uchw. SN z 26.1.1996 r., III CZP 111/95, *Legalis*.

³ Komentarz do art. 22 KSH, [w:] Z. Jara, Kodeks..., *op. cit.*

wspólnika do reprezentowania spółki, o czym mowa w odpowiedzi na kolejne pytanie.

PYTANIE 5. Proszę omówić zagadnienia reprezentacji oraz prowadzenia spraw w spółce jawnej, a także wskazać, jaka jest różnica pomiędzy tymi pojęciami.

Zgodnie z ogólną zasadą wynikającą z art. 29 KSH, **każdy wspólnik ma prawo do reprezentowania spółki jawnej**, co dotyczy zarówno wszystkich czynności sądowych, jak i pozasądowych tej spółki. Możliwe jest jednak dokonywanie modyfikacji powyższej zasady, albowiem względem jednego lub więcej wspólników prawo do reprezentacji może zostać **ograniczone czy też wyłączone**. W myśl art. 30 § 1 KSH ograniczenie prawa reprezentacji może w szczególności polegać na uprawnieniu do reprezentowania spółki tylko **łącznie z innym wspólnikiem lub prokurentem**, co też jest konstrukcją często stosowaną w przypadku, gdy do spółki wstępuje nowy wspólnik, względem którego pozostali wspólnicy, np. założyciele, kierują się zasadą ograniczonego zaufania. Ponadto ograniczenie prawa reprezentacji może przybrać postać wyliczenia czynności, których może (bądź nie może) dokonywać wspólnik. Niezwykle istotne jest, że **ograniczenie prawa do reprezentowania spółki jawnej nie wywołuje skutków względem osób trzecich**, co ma w oczywisty sposób chronić potencjalnych kontrahentów spółki i zapewniać bezpieczeństwo obrotu. Jeżeli zatem osoba trzecia zawrze umowę ze spółką jawną reprezentowaną przez **wspólnika ujawnionego w rejestrze**, zawarta umowa jest ważna, wiąże spółkę i podlega wykonaniu. Powyższe rozważania potwierdzają liczne orzeczenia polskich sądów, jak choćby postanowienie NSA z 27.10.2005 r., w którym sąd uznał, że: „Regulacja art. 30 Kodeksu spółek handlowych stanowiąca o ograniczeniu reprezentacji dotyczy jedynie wewnętrznych stosunków między wspólnikami”¹. W podobnym tonie wypowiedział się SA w Rzeszowie uznając, że: „Ustawowe prawo reprezentacji spółki przez wspólnika nie może być skutecznie ograniczone wobec osób trzecich, przepis art. 29 § 3 KSH nie stoi natomiast na przeszkodzie umownemu ograniczeniu prawa reprezentacji. Ograniczenia tej kompetencji w drodze umowy między wspólnikami są skuteczne wyłącznie w stosunkach wewnętrznych między wspólnikami. Wspólnik naruszający podjęte zobowiązanie może odpowiadać z tytułu naruszenia umowy”².

Na osobne miejsce zasługuje krótki, lecz niezwykle ważny wyrok SN z 8.2.2013 r., zgodnie z którym: „Do wspólnika spółki jawnej reprezentującego spółkę i prowadzącego jej sprawy należy stosować odpowiednio przepisy o osobach prawnych, a nie o pełnomocnictwie (art. 33¹ KC)”³.

Ograniczenia bądź wyłączenia wspólnika od prawa do reprezentowania spółki jawnej można natomiast dokonać już **w umowie spółki lub na drodze dalszej**

¹ Post. NSA z 27.10.2005 r., I FSK 282/05, Legalis.

² Wyr. SA w Rzeszowie z 29.10.2009 r., I ACa 272/09, Legalis.

³ Wyr. SN z 8.2.2013 r., IV CSK 332/12, Legalis.

umowy o zmianie umowy spółki, przy czym w tych przypadkach konieczne jest wyrażenie zgody przez współnika, którego dotyczą stosowne postanowienia umowy.

Ponadto, możliwe jest także **pozbawienie prawa do reprezentacji na mocy prawomocnego orzeczenia sądu**. Tym samym należy zwrócić uwagę, że wyłączenie prawa do reprezentacji nie jest tożsame z jego pozbawieniem. Jak zauważa bowiem *S. Włodyka*, przepisy KSH pojęciami „wyłączenie prawa reprezentacji” oraz „pozbawienie prawa reprezentacji” posługują się nieprecyzyjnie, gdyż jak wskazuje, o pozbawieniu omawianego prawa można mówić jedynie wówczas, gdy następuje ono wbrew woli współnika, a zatem przymusowo¹. Aby wystąpić do sądu z **powództwem o pozbawienie współnika prawa reprezentacji**, konieczne jest istnienie ku temu „ważnych powodów”, choć – co jest łatwe do przewidzenia – przepisy KSH w żadnym miejscu nie zawarły ich katalogu. *B. Borowy* wyjaśnia w tym miejscu, że w doktrynie jako „ważne powody” wskazuje się przede wszystkim: chorobę psychiczną współnika, jego nieudolność, brak należytej dbałości o interesy spółki, nieuczciwość względem kontrahentów, narażającą na szwank reputację spółki, nielojalność współnika wobec spółki i zajmowanie się interesami konkurencyjnymi, oczywisty brak kompetencji, grożący spółce poważną szkodą, lekkomyślność przy zaciąganiu zobowiązań w imieniu spółki, chorobę umysłową, uzależnienie od alkoholu albo środków odurzających czy malwersacje, których dopuścił się współnik². Choć powyższe wyliczenie jest niewątpliwie pomocne w zrozumieniu omawianego zagadnienia, zgodzić się należy, że częściowo mamy tutaj do czynienia z tłumaczeniem *ignotum per ignotum*. Zwroty takie jak „uzależnienie”, „nieuczciwość” czy nawet bardziej precyzyjny „oczywisty brak kompetencji” w rzeczywistości same są pojęciami nieostrymi, które mogą budzić kolejne wątpliwości interpretacyjne. Z tego też powodu o tym, czy dane powody są wystarczająco „ważne”, każdorazowo decydować będzie sąd.

Przedmiotowe powództwo należy wytoczyć przed **sąd gospodarczy**, przy czym możliwe jest wystąpienie z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa w postaci **prewencyjnego odjęcia współnikowi prawa reprezentowania** spółki na czas trwania postępowania sądowego³. Zarówno **umowne wyłączenie współnika od reprezentacji spółki**, jak i **sądowe pozbawienie tego prawa** podlegają ujawnieniu we właściwym **rejestrze**⁴.

Kończąc rozważania dotyczące reprezentacji spółki, dodać należy, że spółkę jawną, podobnie jak każdą inną spółkę handlową, reprezentować mogą także **pełnomocnicy** oraz **prokurenci**, powoływani na zasadach wskazanych w ustawie.

Drugie z omawianych zagadnień dotyczy **prowadzenia spraw spółki jawnej**. Zgodnie z brzmieniem art. 39 KSH, **każdy współnik ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki**. Pojęcie prowadzenia spraw spółki oznacza **doko-**

¹ Komentarz do art. 29 KSH, [w:] *S. Włodyka*, Prawo spółek handlowych. Tom 2. System Prawa Handlowego, Legalis.

² Komentarz do art. 30 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks..., *op. cit.*

³ Komentarz do art. 29 KSH, [w:] *S. Włodyka*, Prawo..., *op. cit.*

⁴ *Ibidem*.

nywanie czynności faktycznych i prawnych zmierzających do realizacji celu spółki¹. *J. Bieniak* wśród przykładów wskazuje zarówno wewnętrzne czynności faktyczne (np. przeniesienie towaru z magazynu do sklepu) lub czynności organizacyjno-kierownicze (np. organizacja produkcji lub handlu, wyznaczanie zadań pracownikom), jak i czynności zewnętrzne (np. prowadzenie korespondencji handlowej)².

W świetle regulacji ustawowych, każdy wspólnik może prowadzić **sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki jawnej**, bez uprzedniej uchwały wspólników, przy czym jeżeli przed załatwieniem takiej sprawy, choćby jeden z pozostałych wspólników tej spółki **sprzeciwi się jej przeprowadzeniu**, konieczne będzie podjęcie stosownej **uchwały** wspólników. Ustawa w art. 42 wskazuje, że w sprawach nieprzekraczających **zwykłych czynności spółki**, w których jest wymagana uchwała wspólników, konieczna jest jednomyślność wszystkich wspólników mających prawo prowadzenia spraw spółki. W sprawach **przekraczających zakres zwykłych czynności spółki** wymagana jest natomiast zgoda wszystkich wspólników, w tym także wspólników wyłączonych od prowadzenia spraw spółki. Jednocześnie zastrzeżono, że wspólnik mający prawo prowadzenia spraw spółki może bez uchwały wspólników wykonać **czynność nagłą**, której zaniechanie mogłoby wyrządzić spółce poważną szkodę.

Zgodnie z **art. 45 KSH**:

Prawa i obowiązki wspólnika prowadzącego sprawę spółki ocenia się w stosunku między nim a spółką według przepisów o zleceniu, a w przypadku gdy wspólnik działa w imieniu spółki bez umocowania albo gdy wspólnik uprawniony do prowadzenia spraw przekracza swe uprawnienia – według przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Na mocy art. 40 przedmiotowej ustawy, prowadzenie spraw spółki można powierzyć **jednemu lub kilku wspólnikom** na mocy umowy spółki lub na podstawie dalszej uchwały, przy czym pozostali wspólnicy są uważani za wyłączonych od prowadzenia spraw spółki. Jeżeli prowadzenie spraw spółki powierzono kilku wspólnikom, do prowadzenia przez nich spraw spółki stosuje się przepisy ustawy dotyczące prowadzenia spraw przez wszystkich wspólników. W takim przypadku uchwała wszystkich wspólników zostaje zastąpiona uchwałą tych wspólników, którym powierzono prowadzenie spraw spółki.

W art. 46 KSH **ustawodawca wyłączył prawo do wynagrodzenia** za prowadzenie spraw spółki.

Odnosząc się do drugiego, niezwykle istotnego pytania dotyczącego różnic pomiędzy reprezentowaniem spółki, a prowadzeniem spraw spółki, zauważyć należy, że zagadnienie to jest niezwykle problematyczne, co też często akcentuje się

¹ *A. Szajkowski, M. Tarska*, Prawo spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2005, s. 668, [za:] Komentarz do art. 39 KSH, [w:] *J. Bieniak*, Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis.

² Komentarz do art. 39 KSH, [w:] *J. Bieniak*, Kodeks..., *op. cit.*

w piśmiennictwie. *B. Borowy* wskazuje, że oba pojęcia są ze sobą ściśle związane, zwłaszcza wtedy, gdy ten sam wspólnik jest uprawniony do samodzielnej reprezentacji, a zarazem jest uprawniony i zobowiązany do prowadzenia spraw spółki. **Prowadzenie spraw spółki należy do stosunków wewnętrznych spółki**, podczas gdy jej **reprezentacja jest aktem zewnętrznym spółki** i należy do kategorii stosunków spółki z osobami trzecimi¹. Prowadzenie spraw spółki dotyczy zatem wszelkich **czynności związanych z zarządzaniem spółką i jej majątkiem**, natomiast reprezentacja spółki obejmuje **prawo do składania oświadczeń woli i dokonywania czynności prawnych w stosunkach zewnętrznych** w imieniu i interesie spółki².

PYTANIE 6. Na czym polega subsydiarna odpowiedzialność wspólników spółki jawnej?

Zasada subsydiarnej odpowiedzialności spółki jawnej została wyrażona przez **art. 31 KSH**, zgodnie z którym:

§ 1. Wierzyciel spółki może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna (subsydiarna odpowiedzialność wspólnika).

§ 2. Przepis § 1 nie stanowi przeszkody do wniesienia powództwa przeciwko wspólnikowi, zanim egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

§ 3. Subsydiarna odpowiedzialność wspólnika nie dotyczy zobowiązań powstałych przed wpisem do rejestru.

Zdaniem *G. Nity-Jagielskiego*, powyższe regulacje stanowią **złagodzenie reżimu odpowiedzialności wspólnika spółki jawnej**, a jednocześnie zwiększają atrakcyjność tej formy działalności³. Odpowiedzialność subsydiarna polega na tym, że wierzyciel może prowadzić egzekucję z majątku wspólnika dopiero wówczas, gdy egzekucja z majątku spółki jawnej okaże się bezskuteczna. W oczywisty sposób stawia to w bardziej komfortowej sytuacji wspólników spółki jawnej, którzy z założenia traktowani są restrykcyjnie. Ponoszą oni bowiem osobistą odpowiedzialność całym swoim majątkiem, bez ograniczeń, jednakże zgodnie ze wskazaniem ustawy, odpowiedzialność ta ponoszona jest **wraz ze spółką oraz pozostałymi wspólnikami**. Mając na uwadze, że mimo braku osobowości prawnej, spółka jawna **jest podmiotem prawa**, powyższe regulacje należy uznać za uzasadnione. Skoro bowiem spółka jawna posiada swój majątek oraz może we własnym imieniu zaciągać zobowiązania, w pierwszej kolejności zasadnym jest egzekwowanie z tego właśnie majątku, a dopiero w dalszej kolejności z majątku wspólników **na zasadach odpowiedzialności wtórnej**.

¹ Komentarz do art. 39 KSH, [w:] *Z. Jara*, Kodeks..., *op. cit.*

² *Ibidem.*

³ Komentarz do art. 31 KSH, [w:] *J. Bieniak*, Kodeks..., *op. cit.*

Należy jednak pamiętać, że wspólnik spółki jawnej odpowiada za zobowiązania spółki od chwili **powstania danego zobowiązania**, dlatego też sąd może przeciwko niemu wydać **wyrok zasądający**. Istota odpowiedzialności subsydiarnej objawi się w takim przypadku na dalszym etapie, ponieważ spowoduje **konieczność powstrzymania się z egzekucją do momentu stwierdzenia bezskuteczności egzekwowania z majątku spółki**¹. Sąd Administracyjny we Wrocławiu orzekł w tym przedmiocie, że: „Solidarna odpowiedzialności wspólników spółki jawnej za jej zobowiązania ma charakter odpowiedzialności osobistej, pełnej i nieograniczonej. Odpowiedzialność nieograniczona charakteryzuje się tym, że w stosunkach zewnętrznych nie można jej ograniczyć i wspólnik odpowiada wraz z pozostałymi wspólnikami za całość długów spółki. Co istotne w świetle brzmienia art. 31 § 2 KSH, subsydiarność tej odpowiedzialności nie stoi na przeszkodzie wytoczeniu przez wierzyciela powództwa zarówno wobec spółki jak i jej wspólników”². Istotny wydaje się być również wyrok SA w Łodzi z 26.6.2014 r., zgodnie z którym: „Rozpoznając sprawę w postępowaniu rozpoznawczym sąd nie bada występowania przesłanki subsydiarnej odpowiedzialności wspólników (art. 31 § 1 KSH). Subsydiarność odpowiedzialności rzutuje nie na powinność świadczenia przez wspólników, ale na kolejność zaspokojenia wierzyciela z określonych mas majątkowych. Występowanie przesłanki bezskuteczności egzekucji jest przedmiotem badania na etapie postępowania o nadanie klauzuli wykonalności. Za przyjęciem takiej wykładni przepisu art. 31 § 1 KSH przemawia też treść art. 778¹ KPC”³.

W doktrynie proponowany jest pogląd, aby przesłanka bezskuteczności egzekucji uznawana była za spełnioną m.in. w razie ogłoszenia upadłości spółki, bezskutecznej egzekucji prowadzonej przez innego wierzyciela, a nawet w przypadku, gdy z wykazu majątku lub bilansu sporządzonego na żądanie wierzycieli wynika niezbicie, że spółka nie dysponuje majątkiem wystarczającym na pokrycie zobowiązań⁴, przy czym w tym zakresie nie brakuje również stanowisk opozycyjnych.

Jak wskazał przywołany powyżej art. 31 § 3 KSH, przywilej subsydiarnej odpowiedzialności wspólnika został wyłączony względem zobowiązań powstałych **przed wpisem spółki do rejestru**. Ponieważ po zawarciu umowy spółki jawnej, ale przed dokonaniem wpisu do KRS, spółka jawna nie istnieje, zobowiązania zaciągane są nie przez spółkę, a przez osoby działające w tym okresie (zazwyczaj są to przyszli wspólnicy, choć mogą być to również osoby trzecie) i te właśnie osoby ponosić będą **odpowiedzialność solidarną i nieograniczoną**⁵. Potwierdził to w swym wyroku SA w Łodzi, stanowiąc że: „Przepis art. 31 § 3 KSH pozbawia wspólników spółki jawnej przywileju odpowiedzialności subsydiarnej (wtórnej w stosunku do odpowiedzialności spółki jawnej) w odniesieniu do zobowiązań powstałych przed wpisem

¹ Komentarz do art. 31 KSH, [w:] *J. Bieniak, Kodeks..., op. cit.*

² Wyr. SA we Wrocławiu z 22.2.2013 r., I ACa 67/13, Legalis.

³ Wyr. SA w Łodzi z 26.6.2014 r., I ACa 1591/13, Legalis.

⁴ *S. Soltysiński i in.*, Kodeks..., [za:] Komentarz do art. 31 KSH, [w:] *J. Bieniak, Kodeks..., op. cit.*

⁵ Komentarz do art. 31 KSH, [w:] *Z. Jara, Kodeks..., op. cit.*

do rejestru. Odpowiedzialność wspólnika spółki jawnej za zobowiązania powstałe przed wpisem do rejestru ma charakter bezpośredni. Zatem w razie zasądzenia w takiej sytuacji należności wskutek uwzględnienia powództwa wytoczonego tylko przeciwko wspólnikom, wierzyciel może prowadzić egzekucję natychmiast z majątku wspólników, bez konieczności uprzedniego wykazywania bezskuteczności egzekucji prowadzonej wobec spółki. O ile w razie dochodzenia roszczeń przeciwko wspólnikom z tytułu ich odpowiedzialności za zobowiązania spółki powstałe po rejestracji, regułą będzie przede wszystkim wytoczenie powództwa przeciwko Spółce w celu zadośćuczynienia wymogowi wykazania bezskuteczności egzekucji przeciwko dłużnikowi głównemu – art. 31 § 1 KSH (choć przepis art. 31 § 1 KSH zgodnie z treścią § 2 nie stanowi przeszkody do wniesienia powództwa przeciwko wspólnikowi, zanim egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna), o tyle wyłączenie przywileju odpowiedzialności subsydiarnej wspólnika za zobowiązania powstałe przed wpisem do rejestru, otwiera drogę do skierowania pozwu tylko przeciwko wspólnikom¹.

PYTANIE 7. Co może być przedmiotem wkładu do spółki jawnej?

Wniesienie wkładu do spółki jawnej jest jednym z podstawowych obowiązków majątkowych każdego wspólnika, jak również stanowi konieczny warunek dla powstania i istnienia spółki jawnej, wkłady te są bowiem **istotnym składnikiem majątku** spółki. Określenie wkładów wraz ze wskazaniem ich wartości stanowi *essentialia negotii* umowy spółki jawnej. W myśl art. 50 KSH, **udział kapitałowy wspólnika odpowiada wartości rzeczywiście wniesionego wkładu**, a ponadto **wspólnik nie jest ani uprawniony, ani zobowiązany do podwyższenia umówionego wkładu**.

Przepisy KSH nie wskazują precyzyjnie, co może być przedmiotem wkładu do spółki jawnej, ogólnie wskazując w art. 48 § 2 KSH, że wkład ten może polegać na przeniesieniu lub obciążeniu własności rzeczy lub innych praw, a także na dokonaniu innych świadczeń na rzecz spółki. Zgodnie jednak z § 2¹, w przypadku zawarcia lub zmiany umowy spółki przy wykorzystaniu wzorca umowy, wkład wspólnika musi przyjąć formę wkładu pieniężnego. Ustawa wskazuje również, że w razie wątpliwości, wkłady wspólników należy uznać za równe, natomiast prawa, które wspólnik zobowiązał się wnieść do spółki, uważa się za przeniesione na spółkę. *S. Włodyka* zaproponował następujący katalog potencjalnych przedmiotów wkładu wspólnika spółki jawnej²:

- 1) przeniesienie określonego prawa na spółkę (nabycie translatywne);
- 2) ustanowienie prawa na rzecz spółki (nabycie konstytutywne);
- 3) obciążenie prawa;

¹ Wyr. SA w Łodzi z 22.11.2013 r., I ACa 86/13, Legalis.

² Komentarz do art. 25 KSH, [w:] *S. Włodyka, Prawo..., op. cit.*

- 4) wniesienie środków pieniężnych;
- 5) świadczenie pracy lub usług.

S. Soltysiński wskazuje, że wniesienie aportów w postaci rzeczy lub praw na dobrach niematerialnych stanowi czynność zobowiązująco-rozporządzającą, niezależnie od tego czy przeniesienie prawa następuje „na własność”, czy też w celu „dozwolenia używania rzeczy lub praw”. W przypadku, gdy przedmiot wkładu nie jest wnoszony „na własność”, zakres prawa do korzystania z tego wkładu określa umowa spółki jawnej. Dodać trzeba, że w myśl art. 48 § 1 KSH, jeżeli wspólnik zobowiązał się wnieść tytułem wkładu do spółki rzeczy inne niż pieniądze **na własność lub do używania**, do jego obowiązku świadczenia oraz ryzyka przypadkowej utraty przedmiotu świadczenia należy stosować odpowiednio przepisy KC o sprzedaży lub o najmie¹.

Jeżeli natomiast przedmiotem wkładu jest **świadczenie pracy lub usług**, umowa spółki powinna określać rodzaj pracy lub usług, sposób i czas ich wykonywania, a także wskazywać na ich **wartość**.

Dodać można, że pojęcie wkładu do spółki jawnej, w przypadku, o którym mowa w **art. 33 KSH (wniesienie przedsiębiorstwa)**, istotnie wpływa też na **zakres odpowiedzialności** wspólników tej spółki, albowiem:

Kto zawiera umowę spółki jawnej z przedsiębiorcą jednoosobowym, który wniósł do spółki przedsiębiorstwo, odpowiada także za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu tego przedsiębiorstwa przed dniem utworzenia spółki do wartości wniesionego przedsiębiorstwa według stanu w chwili wniesienia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela.

PYTANIE 8. Czy wspólnik spółki jawnej może podejmować działalność konkurencyjną wobec spółki jawnej?

Przedmiotowa ustawa w art. 56 nałożyła na wspólnika spółki jawnej **obowiązek lojalnego postępowania względem spółki** poprzez nakazanie mu powstrzymywania się od wszelkiej działalności sprzecznej z jej interesami. Sprecyzowano również, że bez wyraźnej lub domniemanej zgody pozostałych wspólników, **nie może zajmować się interesami konkurencyjnymi**, a w szczególności uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako:

- 1) wspólnik spółki cywilnej;
- 2) wspólnik innej spółki jawnej;
- 3) partner w spółce partnerskiej;
- 4) komplementariusz spółki komandytowej lub komandytowo-akcyjnej;
- 5) członek organu spółki, a zatem zarządu, komisji rewizyjnej lub rady nadzorczej.

¹ Komentarz do art. 48 KSH, [w:] *S. Soltysiński i in., Kodeks..., op. cit.*